

Prin elaborarea acestei lucrări de o ținută științifică neîndoielnică, în care a fost înregistrată exhaustiv și în mod documentar, descriptiv și analitic, totalitatea producțiilor din domeniul cărții românești vechi, imprimate între granițele fostului Imperiu Habsburgic, este relevantă imaginea culturii noastre medievale în ansamblul celei europene, oferindu-se cercetătorilor din întreaga lume accesul la cunoașterea valorilor patrimoniale pe care le deținem.

CRINA POP  
Academia Română  
Institutul de Lingvistică și Istorie Literară  
„Sextil Pușcariu”  
Cluj-Napoca, str. Emil Racoviță, 21  
institutul.puscariu@gmail.com

D'A. M. BADIA I MARGARIT (†) i JOAN VENY  
(editori), *Estudis Romànics*, XXXVII, 2015 (Barcelona, Institut  
D'Estudis Catalans), 767 p.

Fondată în 1947, de Ramon Aramon i Serra, *Estudis Romànics* este o revistă cu apariție anuală care oferă o abordare generoasă a limbilor și a literaturilor romanice, fără să impună limite de ordin diacronic, tematic sau metodologic. Dat fiind specificul institutului sub egida căruia apare prezenta publicație, este de la sine înțeles că o mare parte din preocupările științifice se înscriu în orizontul studiului limbii catalane. Fac parte din Consiliul Științific nume sonore ale lingvisticii romanice din: Spania, Franța, Germania, Italia, România, Marea Britanie, Ungaria (Portugalia nu este însă reprezentată); se numără printre acestea și cercetătoarea Ioana Vintilă-Rădulescu, de la Institutul de Lingvistică din București.

Volumul XXXVII, publicat în anul 2015, sub coordonarea lui D'A. M. Badia i Margarit și Joan Veny, urmează structura obișnuită a revistei, fiind organizat tematic în șapte părți. Chiar dacă potrivit principiilor de publicare, lucrările pot fi redactate în orice limbă romanică, remarcăm o prezență covârșitoare a studiilor în catalană, determinată, probabil, de afilierea și profilul științific ale colaboratorilor. Puține contribuții au fost scrise în franceză, iar și mai puține, în spaniolă sau italiană.

Prima parte, intitulată *Articles*, însumează zece lucrări de mare întindere, care depășesc uneori 40 de pagini și care sunt eterogene din punctul de vedere al conținutului. Acestea sunt însoțite și de un rezumat în limba engleză și de cuvinte-cheie, fapt care facilitează accesul la text. Pe de o parte, se desprind articolele dedicate studiului limbii. E. Buchi, A. Hütch și E. Jactel reconstruiesc din perspectivă etimologică cat. *cavalcar*, *encavalcar*, *descavalcar* și cuvintele corespondente în restul limbilor romanice, având la bază metodologia *DÉRom* (*Dictionnaire Étymologique Roman*). Referințele la limba română sunt abundente, precum și sursele lexicografice și etimologice românești. Reperăm două lucrări care tratează limba catalană din perspectiva varietății dialectale (J. Veny, *Català occidental/Català oriental, encara*) și a trăsăturilor prozodice (M. Forcadell, *Seqüencies no desaccentuables en català: prosòdia aliena en el català de TV3*). Alte teme atinse țin de diferențierea între provenșală și occitană (R. Regis) sau de contribuția lui Josep Ibàñez i Senserrich la răspândirea catalanei (D. Casals i Martorell, N. Faura i Pujol). În al doilea rând, identificăm un traseu investigativ din domeniul literaturii: analiza textuală comparată a unității lexicale pluriverbale *en bon punt i en hora bona* (H. Rovira i Cerdà, J. Mahiques Climent), caracteristicile cărților de bucate transmise în manuscris (J. Santanach i Suñol), înțelegerea procesului de scriere a operei *Les Champs magnétiques* (B. Capllonch), *Crònica* lui Ramon Muntaner (J. A. Aguilar Àvila), reconstrucția arhetipală în *Llibre dels feits* (A. Ferrando).

În continuare, volumul cuprinde secțiunea *Miscelània*, sub umbrela căreia se grupează 14 lucrări mai scurte ca întindere și lipsite de rezumat. Demersurile investigatoare sunt temeinice și variate ca tematică, chiar dacă majoritatea sunt consacrate studiilor de lexicologie, aflate uneori la confluența cu alte subramuri lingvistice, precum istoria limbii, lexicografia sau onomastica: evoluția structurii sp. *castaña de mar* (A. Corcoll), a termenilor cat. *crebre* (G. Colón Domènech) și *papallona* (M. Sabater Berenguer, F. X. Fargas Valero), studiul lexical al *Gazophylacium catalano-latinum* – Joan Lacavalleria (P. Montalat Buscató), analiza unor unități onimice specifice Gibraltarului, provenind din Menorca (M. Crespo). Alte lucrări se concretizează în interesul pentru morfosintaxă (utilizarea construcției verbale cat. *haver/ésser* + *participi passat* în secolul al XV-lea – N. Stolp), pentru geografia lingvistică (*La Franja d' Aragó* – J. Giralta Laorre), pentru corpusuri (prezentarea unui proiect care vizează crearea unui Corpus Literar Digital al patrimoniului literar catalan – J. R. Veny-Mesquida), pentru personalități culturale (Cels Gomis i Mestre – C. Oriol, Manuel Brunet și Iosep M. de Sagarra – F. Montero i Aulet, Maria-Mercè Marçal – C. Riba Sanmartí, D'Amadeu-Jesús Soberanas i Lleó – J. Escobedo, A. Gudayol), pentru analiza literară (lirica trubadurilor – J. M. Valero Moreno, *Lai du Cor*, Robert Biket și *L'estoire des engleis*, Gaimar Geoffrey – M. Lecco).

După aceste „excursii” aprofundate, urmează *Recensions*, capitol care inventariază 36 de recenzii dispuse alfabetic, cu o lungime variabilă între 1 și 6 pagini. Din tabloul general al acestora, se desprind lucrările de lingvistică, în general (mozaicul lingvistic european, lingvistica romanică, lingvistica teoretică, istoria limbii spaniole, toponimie și lexicologie spaniole, limba aragoneză) și de dialectologie, în special (studii catalane, dialectul valencian, intonația în dialectele catalane), de literatură (scriitori ai secolului al XIX-lea, autori contemporani, romanul cavaleresc în catalană, literatura orală, ediții ale *Psaltirii*, traducerea cărții *Vida di Cristo*, colecții documentare vechi, epistolare), biobibliografii. Semnalăm prezentarea cărții Gabrielei Pană Dindelegan (coord.), *Gramatica de bază a limbii române*, București, Editura Univers Enciclopedic Gold, 2010, realizată de Adrian Chircu.

Volumul include și un scurt capitol intitulat *Llibres Rebutis*, în care sunt trecute în revistă de către Comitetul de redacție al revistei opt cărți din domeniul studiilor romanice. Sunt prezente lucrări de geografie lingvistică, dar și colecții de texte vechi sau acte ale unor simpozioane. Nu putem să nu observăm două titluri aparținând lui Adrian Chircu-Buftea: *Précis de morphologie romane* (2011) și *Dinamica adverbului românesc. Ieri și azi* (2011).

În secțiunea destinată cronicilor (*Crònica*), cititorul află care au fost principalele evenimente culturale din mediul hispanic din ultimii trei ani. Astfel, s-a sărbătorit centenarul unor filologi (M. Villangómez Llobet, Joana Raspall, Josep Roca-Pons) și s-au omagiat personalități precum Any Vicent Andrés Estellés, Carles Miralles, Lúdia Pons, Joaquim Rafel, Jordi Carbonell, Ernesto Carratalá. Totodată, au fost comentate activitățile centrului l'Any Espriu, ale Academiei de la Llingua Asturiana, ale Universității din Madrid. Alte elemente „cartografiate” din „peisajul” filologic sunt colocvii naționale (*800 anys després de Muret, Congrés de l'Associació Internacional d'Estudis Occitans, Colloqui „Mirades de la ciència sobre el temps”, Ortodoxos i dissidents en temps de Ramon Llull, Literatura i història a l'ensenyament, Jornada de l'IEC a l' Alguer, Judeoespanyol i cultura popular*), colocvii internaționale privitoare la filologia romanică (*Colloque international sur l'étymologie et la géolinguistique romane à la mémoire de Vojmir Vinja*, organizat de Universitatea din Zadar), precum și premii și distincții oferite romaniștilor.

Urmează *Necrologies*, capitol care evocă 18 figuri ale mediului filologic european și chiar american, decedate cu cel mult trei ani înainte de apariția prezentului număr. Printre figurile elogiate, se numără Sergio Aprosio, Jürgen Untermann, Cesare Segre, Peter Rickets, Jordi Carbonell i Trias, Amadeu Jesús Soberanas, Francesc Vallverdú.

Ultima secțiune, *Suport Informatiu*, inventariază membri mai vechi ai Consiliului Științific (singurul nume românesc este al Mariei Iliescu de la Universitatea din Innsbruck), colaboratorii prezentului volum (fără a exista însă consecvență în ceea ce privește informațiile puse la dispoziția cititorului – afiliere instituțională sau poșta electronică), abrevieri și sigle recomandate de editorii revistei, dar și indicații pentru posibili colaboratori.

Se cuvine a sublinia și impresionanta prezentare grafică a volumului. În ciuda proporțiilor (767 p.), lucrarea a mizat pe calitate prin hârtia aleasă, dar și pe bun gust. Totodată, tablele conferă

textelor concizie și o mai bună structurare, reproducerile în facsimil ale unor articole, documente (p. 94–107) și chiar interfețe și unelte de căutare pe calculator (p. 442–448) dau autenticitate cercetării, iar hărțile de la p. 52–65 sunt un instrument de lucru reprezentativ și ușor de consultat, confirmând informațiile prezentate în cadrul lucrării. În acest evantai larg de contribuții științifice și în marea densitate ideatică, ar fi fost, poate, necesare întocmirea unui indice, precum și o mai bună delimitare tematică a lucrărilor, în funcție de domeniul în care acestea se înscriu.

Nu ne rămâne, în finalul sumarelor noastre însemnări, decât să apreciem efervescenta responsabilă cu care această lucrare colectivă pune la dispoziția publicului avizat o serie de contribuții din domeniul studiilor catalane, în special, o temă de actualitate în contextul separatismului promovat de comunitatea autonomă Catalonia. Dincolo de acest loc comun al publicației, încurajăm interesul cercetătorilor români pentru această lucrare de referință din domeniul studiilor romanice.

*ANDREEA-NORA POP*  
*Academia Română*  
*Institutul de Lingvistică și Istorie Literară*  
*„Sextil Pușcariu”*  
*Cluj-Napoca, str. Emil Racoviță, nr. 21*  
*andreea\_nora\_pop@yahoo.com*